

Elmar Nurmela mälestused

Sündisin Rakveres, aga enamiku lapsepõlvest veetsin Harkus. Tean omast käest, mida tähendab koduvägivald, sest nägin seda pidevalt oma kodus. Isa joomatuuridega kaasnes alati emaga tülinorimine, mis lõppes tihti vägivallaga. Selle poolest olen oma isale tänulik, et nägin, missugune pereisa ei peaks olema. Olen temalt üks kord elus küsinud nõu, mida teha: kas tulla ära üheksandast klassist ja minna tööle ning õhtukooli või jätkata õpinguid Tallinna 46. Keskkoolis? Pere materiaalne olukord ei olnud kiita tollal. Vastuseks sain: „Otsusta ise!“ Alates sellest hetkest olen oma otsused ise teinud temalt nõu küsimata. Kuna enne üheksandat klassi viibisin kopsunäärmete põletiku tõttu (plekk kopsus) ühe aasta Metsakooli Sanatooriumis ja kaheksanda klassi lõpetasin Helme Sanatoorses Internaatkoolis, siis otsustasin minna tööle.

Esimene töökoht oli lukksepa õpilasena Remondi ja Mehaanika tehases Teras. Antud töökoha aitas mulle leida minu esimene sportvõimlemise treener Alar Schmidt, kes oli mulle palju suuremaks eeskujuks kui minu isa. Alustasin treeninguid küllaltki hilja, olles 15-aastane, kolme kuu pärast sain juba 16-aastaseks. Enne seda ei tohtinud arstide ettekirjutise tõttu sporti teha. Aasta pärast treeningutega alustamist võeti mind Vabariiklikust Tuberkuloosi Dispanserist arvelt maha, kuna kopsud olid täielikult tervenunud ja seda tänu spordile. Samal ajal astusin esimest korda ema kaitseks välja, kui isa tahtis jälle tema kallal vägivaldatseda, ja selle tulemusena tuli ta jooles peaga kirvega mulle kallale. Ainult tänu naabrinaise sekkumisele ei juhtunud midagi hullu, aga mälestus sellest jäi kogu eluks.

Seega kuni nõukogude sõjaväeni tegin tööd, käisin viis korda nädalas trennis ja lisaks õppisin õhtukoolis, kus lõpetasin keskkooli. Väga raske aeg oli, aga see õpetas mind tööd tegema ja püstitatud eesmärged saavutama. Sellel ajal oli väga tähtis ema ja minu esimese treeneri täielik toetus minu tegemistele. Pärast Vene sõjaväge Kaliningradis (endine Köningsberg), kus sportvõimlemisega tegeleda loomulikult ei saanud, suutsin astuda Tallinna Pedagoogilisse Instituuti (praegune Tallinna Ülikool) kehalise kasvatuse teaduskonda ja hakkasin uuesti tegelema sportvõimlemisega oma esimese treeneri juhendamisel. Vaatamata traumadele ja hilisele alustamisele treeningutega oli minu parim sportlik saavutus 1971. aastal Eesti täiskasvanute meistriks tulek sportvõimlemises rõngastel. Tõele au andes oli see minul suur vedamine Eesti meistrivõistlustel, sest eelmiste aastate rõngaste „kuningas“ Andres Truupõld loobus spordi tegemisest sellel aastal ja teised mehed põrusid rängalt oma esitustega. Mina suutsin oma lihtsama kava korrektselt ära teha.

Esimese kursuse keskel tulin kodunt ära, sest isa läks emale uuesti kallale. Loomulikult astusin vahele ning surusin jooles isa põrandale nii, et tal läks nina veriseks. Hoidsin teda nii kaua kinni, kuni ta maha rahunes, pakkisin asjad ja tulin kodunt tulema. Ööbisin tuttavate pool ja ühiselamus ning viimase aasta enne kõrgkooli lõpetamist elasin oma tulevase naise vanemate juures. Abiellusin 1974. aastal, üks aasta enne kõrgkooli lõpetamist, sest siis eksisteeris veel peale lõpetamist tööle suunamine ning tahtsime naisega saada suunamist ühte kohta. Pulmad korraldasime naisega ise, sest töötasin ise tudengina õhtuti akrobaatikatreenerina.

Tallinna Pedagoogilise Instituudi lõpetasin 1975. aastal lõputöö kaitsmisega kinesioloogia kui uuendusliku treeningmeetodi kasutamise võimalustest sportvõimlemises toenghõör taha õpetamisel. Pärast seda alustasin tööd kehalise kasvatuse õpetajana Maardu Keskkoolis ja õlatrauma pärast loobusin sportvõimlemise treeningutest juba enne kõrgkooli lõpetamist. Kuna Maardus eraldati mulle kommunaalkorteris üks ühisköögiga tuba siis peale viieaastast tööd õpetajana läksin korteri pärast tööle Mustamäe Elamute Valitsusse spordiinstruktoriks ja seejärel juba 1982. aastast asusin tööle Tallinna Lenini Rajooni Siseasjade osakonna alaealiste inspeksiooni esialgu inspektori ning paari aasta pärast juba inspeksiooni ülemana. Tollal

võeti antud teenistusse eelisjärjekorras pedagoogilise kõrgharidusega isikuid. Arvan, et üks põhjus antud ameti valikul oli ka minu enda kogemus perevägivallast, ja sinisilmsena lootsin selles valdkonnas midagi paremuse poole muuta. Suutsin antud ajavahemikul luua oma analüüsisüsteemi alaealiste kuritegevuse valdkonnas lisaks ametlikule statistikale. Selle kõige tähtsam järelendus oli asjaolu väljatoomine, et kuigi rahvastiku koguarvust moodustas tollal venekeelne elanikkond ~ 35%, siis alaealistest kurjategijatest oli antud protsent tunduvalt suurem ~72%.

1986. aastal sai mul villand tollal miilitsas valitsenud korrupsioonist ja ma kirjutasin avalduse töölt lahkumiseks. Piisaks karikasse sai tollase riigi peaprokuröri Kimmeli telefonikõne meie osakonna ühele uurijale, kes menetles Renat Murtazini 3. kriminaalasja. Esimese kahe kriminaalasja pärast oli ta minu AAI arvel kui alaealine kurjategija ja tema puhul oli juba vastu võetud otsus tingimisi Sindi poiste erikooli suunamiseks. Kimmel nõudis uuesti antud kriminaalasjas keeldumise määruse vormistamist, sest poisi ema oli Lenini rajooni parteikomitee esimene sekretär. Minu kirjaliku avalduse kohaselt arutati Lenini rajooni täitevkomitee alaealiste asjade komisjoni istungil minu ettepanekut antud noormehe reaalselt Sindi Erikooli suunamist antud kolme kriminaalasja alusel. Kui tavaliselt kulus komisjonis arutamiseks alaealiste puhul 15–30 minutit, siis antud asja arutati 2 tundi. Lõpuks palusin kõigil komisjoni liikmetel hääletada ja minu ettepanek läks läbi ühe hääle enamusega. Poiss viidi kohe sellelt istungilt Nõmme teel olevasse alaealiste ajutisse kinnipidamiskohta, et toimetada ta sealt edasi Sindi Erikooli. Järgmisel päeval kutsuti kokku Lenini rajooni täitevkomitee erakorraline istung, mis tühistas meie komisjoni otsuse, lubades poisi Nõmme tee asutusest vabastada, kustutada ta 26. keskkooli nimekirjast, lubades minna tööle ja õhtukooli. Seejuures ei olnud mingit põhjendust, miks meie komisjoni otsus vale oli. Järgmisel päeval panin töölt lahkumise avalduse laua peale, aga tollal sai miilitsast lahkuda ainult surma või mõne raske kuriteo sooritamise pärast, mida minu puhul muidugi ei olnud. Olin sunnitud käima Lenini rajooni parteikomitee ja ka tollase siseministri Marko Tibari vastuvõtul seoses oma avaldusega, mis mul paluti tagasi võtta. Ainult tänu tollase peda rektorile Rein Virkusele, kes rääkis mitu korda siseministriga, minu avaldus rahuldati ja sain asuda tööle peda kehalise kasvatus teaduskonda õppejõuks.

Õppejõuna oli mul kohustus hakata tegelema teadustööga ja valisin loomulikult alaealiste kuritegevuse valdkonna. Sellega seoses sain tuttavaks tollase Tartu ülikooli käitumishälvete sotsioloogia labori juhi ja õppejõu õigusteaduste doktori Eduard Raskaga, kelle valisin oma juhendajaks astudes TÜ aspirantuuri. Töö teemaks muidugi alaealiste kuritegevus. Kuna 1988. aastal hakkasid meie ühiskonnas puhuma juba uued tuuled, siis tegi tollane ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees Arnold Rüütel Eduard Raskale 1989. aastal ettepaneku hakata tema sisejulgeoleku nõunikuks. Kuna mina olin tuttav miilitsa süsteemiga, tegi Eduard Raska mulle ettepaneku hakata tema vanemreferendiks. Alustasin algul osakoormusega, sest pedas mulle asendaja leidmine võttis teatud aja, aga 1990. aastast olin juba täiskohaga Raska vanemreferent Kadrioru lossis.

Meie esimene suurem koostöö oli miilitsasüsteemi asemele politseisüsteemi ehitamine, mille aluskivi pidi olema politseiseadus. Eduard Raska eestvedamisel moodustati komisjon, mis hakkas antud seadust ette valmistama, ja töölased kohtumised toimusid Kadrioru lossis ja Toompeal ülemnõukogu ruumides. Ülemnõukogu võttis antud seaduse vastu 30.09.1990, see jõustus 08.10.1990 ja sellega oli loodud õiguslik alus Eesti oma politseisüsteemi ülesehitamiseks.

Analoogselt politseiseaduse ettevalmistamisega oli tollal selge, et taastatud Eesti riik vajab sisejulgeoleku valdkonnas ka oma koolitussüsteemi, sest nõukogude ajal valmistati selle valdkonna ametnikke enamasti ette Venemaal ja seda eriti kõrghariduse valdkonnas. Valitsuse 16.12.1991 aasta istungil nimetati Eduard Raska tulevase Politseiakadeemia rektoriks ja otsustati moodustada akadeemia asutamistoimkond. Valitsuse korraldusega 21.01.1992

nimetati toimkonda valitsuse esindajateks siseminister Olev Laanjärv, haridusminister Rein Loik ja valitsuse nõunik Kalle Klandorf. Lisaks neile valitsuse nimetatud liikmetele määras värske rektor oma 23. jaanuari 1992. aasta käskkirjaga nr.1 akadeemia asutamistoimkonda järgmised liikmed:

Aadu Järva – majandus- ja finantstegevus; Liia Kubja – finantsid ja raamatupidamine; Aare Kruuser – pedagoogiline kaader; Mait Lang – infopank ja -teenindus; Kalle Luiga – õigusteenindus; Elmar Nurmela – asjaajamine ja kantseleitöö; Ants Pihlak – välissuhtlus. Asutamistoimkonna esmane ülesanne oli põhikirja koostamine. Juhtiv ideoloog oli loomulikult rektor Eduard Raska.

Raska pakkus välja tollal erakordselt unikaalse lahenduse kogu sisekaitsevaldkonna koondamiseks ühte koolitusasutusse, mille peamine idee oleks ehitada üles mitmefunktsionaalne süsteem erinevate teenistuste ametnike koolitamiseks, tagamaks piiratud ressurside tingimustes maksimaalse kaitsevõime ja ladusama koostöö reaalses elus erinevate teenistuste vahel. Samas antud poolmilitaarne koolitussüsteem oleks rangelt allutatud tsiviilühiskonna kontrollile rektori näol, kes oma olemuselt on tsivilist, aga toetub erinevate teenistuste eriala tippjuhtide ehk kolledžite direktorite teadmistele ning oskustele. Taolist süsteemi maailmas seni ei olnud olemas, aga tänasel päeval on analoogset süsteemi üles ehitamas Kosovo ja Albaania meie ning Soome politseikolledži abil EL-i rahvusvaheliste projektide raames. Eesti Sisekaitse Akadeemia ajutise põhikirja registreeris VV 15.04.1992 määrusega nr 117 ja see kehtis kuni 1998. aastani, mil jõustus uus akadeemia põhimäärus ning alates 1993. aastast Eesti Riigikaitse Akadeemia nime kandnud kool nimetati ümber Sisekaitseakadeemiaks.

Antud põhikirja koostamisel tekkis meil suur vaidlus Eduard Raskaga Sisekaitseakadeemia alluvusest: Raska pooldas Haridusministeeriumi alluvust ja mina olin seisukohal, et see peaks olema Siseministeeriumi valdkonnas. Ma ei suutnud veenda rektorit oma seisukohtade õigsuses ja kuni 1995. aastani oli akadeemia Haridusministeeriumi haldusalas. Samas hakkasid seal tekkima kohe 1993. aastal suured probleemid just õigusliku staatuse ja finantseerimise pärast, sest teised akadeemilised kõrgkoolid eesotsas Tartu Ülikooliga ei saanud kuidagi leppida, et mingisugune uus rakenduslik kõrgkool kulutab ühe tudengi ettevalmistamisele mitu korda rohkem raha kui nemad. Sellest tulenevalt kontrolliti akadeemia algusaastatel meie finantskulutusi korduvalt. Oodatud lahendus kujunes hiljem üllatavaks – 17. detsembril 1993 vabastati Eduard Raska Vabariigi Valitsuse korraldusega akadeemia rektori ametikohalt. Rektori kohustusi hakkas täitma prorektor Ivar Aimre. Finantsdistsipliini rikkumises ja administratiivsetes möödalaskmistes süüdistatav Raska oli esitanud palve oma ametikohuste peatamiseks kuni olukorra täieliku väljaselgitamiseni ning andis oma kohalt vabastamise VV korraldusega kohtusse kui ebaseadusliku akadeemia kehtiva ajutise põhikirja alusel. Antud kohtuistungil käisin mina tunnistajana koos akadeemia õppeprorektori Ivar Aimrega ja õnneks Eduard Raska ennistati kohtu otsusega rektori ametikohale.

Mis puutub akadeemia õiguslikku staatusse, siis jäi probleemi lahendamine endistviisi ebamääraseks. Sellega ei saanud hakkama ka hiljem loodud 14-liikmeline halduskogu eesotsas Riigikogu riigikaitse komisjoni esimehe Rein Helmega. Selle tulemusena kutsuti rektor 1994. aastal Riigikogu riigikaitsekomisjoni istungile Toompeale aru andma nn „kuritarvitamistest“. Suutsime seal koos akadeemia kantsleri Feliks Angelstoki ja rektoriga siiski komisjoni liikmetele selgeks teha, et meie ühiselamutes igal korral oleval saun koos duširuumiga on lihtsalt hädavajalik peale raskeid väliõppusi ning erialast treeningut elementaarsete hügieenitingimuste tagamiseks, kuigi näiteks Tartu ülikooli ühiselamutes taolisi tingimusi loomulikult tollal ei olnud. See asjaolu oli eraldi välja toodud lisaks ühe tudengi maksumusele nende koolitamisel. Lisaks pidime selgitama, et erinevalt Tartu ülikooli tudengitest vajavad meie kadetid vormiriietust, relvi, laskemoona jm erivarustust, mis

loomulikult ka maksab. Õnneks jäädigi meie selgitustega tollal rahule, aga see ei parandanud loomulikult suhteid Haridusministeeriumiga. Samas sai ka meie rektor aru probleemidest Haridusministeeriumi valdkonnas ja 1995. aastal viidi akadeemia üle Siseministeeriumi haldusalasse.

Akadeemia õigusliku staatuse probleem leidis mingil määral lahenduse alles 1998. aastal, kui rakenduskõrgkooli seadusega kehtestati eristaatus sisekaitse rakenduskõrgkooli kohta. Peale põhikirja kinnitamist tuli alustada uue kõrgkooli sümboolika kujundamisega ja selleks valis Eduard Raska Eesti Vabadussõja järel kasutusel olnud teeneteristi ning palus minul ühendust võtta heraldikakunstnik Priit Herodesega vastavate eskiiside teostamiseks akadeemia märgi ja lipu jaoks. Kuna akadeemia esimesel rektoril oli suur soov kujundada uuest kõrgkoolist täisväärtuslik akadeemiline kõrgkool koos doktoriõppe võimalustega, siis akadeemia deviisiks pakkus Raska välja ladinakeelsed sõnad *verbis aut re*, mis eesti keeles oleks sõna või teoga. Sellega rõhutati, et riikliku sunni õigust omavate eriteenistuste puhul peab alati konkreetsetele tegudele eelnema sõna. Arvan, et see on väga tähtis ja seda põhimõtet peavad järgima kõik meie akadeemia lõpetajad ning töötajad. Eesti Patendiametis registreeriti esitatud akadeemia rist ristatud mõõkade ja deviisiga *Verbis Aut Re SKA* kaubamärgiks 22.04.1993.

Meenutades algusaastaid akadeemia loomisel, olid kõige raskemad ajad just Maarjamäel Kase tn 61 NSVL-i Ehitusvägede Kõrgema Poliitilise Sõjakooli territooriumi ülevõtmisel 1992. aasta kevadel ja suvel ning reaalse õppetöö käivitamine 12. oktoobril 1992. aastal. Esimesel kolmel kuul olime sunnitud käivitama õppekompleksi ülevõtmisel ühispatrullid endise sõjakooli ja meie kodukaitse liikmetega, sest õppekompleksi vara rikuti pidevalt ja isegi varastati. Ühel hommikul teavitati mind, et ühispatrull oli kinni pidanud endise sõjakooli kaks õppejõudu alampolkovnikut, kes püüdsid varastada aknaraame oma suvila jaoks. Kandsin sellest ette meie rektorile ja loomulikult ka sõjakooli administratsiooni juhile, kellel oli nähtavalt piinlik oma alluvate käitumise pärast.

Maarjamäe kompleksi ülevõtmisel tegi meie rektor ainuõige otsuse võtta tööle endise sõjakooli tehniline personal, sest enamike kommunikatsioonide kohta puudus dokumentatsioon ja need olid muudetud suuresti töökõlbatuteks (kanalisatsioonikaevud ummistatud prahi, kirsade ja vatijopedega jne). Suuremad ruumid olid sõna otseses mõttes täis fekaale. Vaatepilt ei olnud eriti meeldiv. Tänu rektori otsusele suudeti akadeemia tervikuna enam vähem avamistseremooniaks 12.10.1992 ette valmistada.

Meenutades Eduard Raskat kui inimest, tuleb meelde olukord 1990. aastate alguses Edgar Savisaare peaministriks oleku ajal, kui kehtestati nn talongide süsteem pea igale esmatarbekaubale, suitsud kaasa arvatud. Kuna Eduard oli kirglik suitsumees (tegelikkuses ahelsuitsetaja – ühe suitsu lõpetades pani kohe teise suitsu ette), kulus tal nii 2–3 pakki suitsu päevas. Andsin talle oma suitsutalongid, sest ma ise ei olnud suitsumees, aga sellest jäi talle väheks ja ta muutus väga närviliseks. Lõppude lõpuks ta vihastas ja otsustas suitsetamise maha jätta. Käis ära mingi arsti juures, kes kasutas nõelravi ja tõesti jättis päevapealt suitsetamise maha. See näitab Eduardi iseloomu tugevust. Kahjuks hilisemate probleemide tõttu akadeemia õigusliku staatuse määramisel hakkas Raska uuesti suitsetama, aga see juhtus juba peale minu PA-sse tööleasumist ja arvatavasti oli see ka üks tema varajase surma põhjus 63-aastasena.

1993. aasta õppetöö alustamisega pidi toimuma ka akadeemia rektori inauguratsioon. Leppisin kokku tollase presidendi Lennart Meri käsundusohvitseriga, et president tuleb akadeemia avarivistusele ja paneb rektorile ametiketi kaela. Kes aga ei ilmunud avarivistusele, oli meie president. Sain telefoni teel presidendi käsundusohvitseri kätte, kui akadeemia kogu isikkoosseis oli juba üles rivistatud presidendi vastuvõtuks, ja alles siis teatati, et kahjuks president ei saa tulla. Põhjuseks asjaolu, et niisugust korraldust ei saavat aktsepteerida seoses tekkivate vastuoludega Eesti Vabariigi põhiseaduses presidendi

funktsioone loetleva paragrahvi. Inauguratsiooni edasine käik toimus, ehkki hilinemisega, siiski organiseeritult ja meeldejäävalt. Rektori vannutas ametisse Tallinna praostkonna abipraost Gustav Piir, tema pani ka ametiraha rektori kaela. Järgnesid rektori inauguratsioonikõne, õnnitlused ja kingitused. Kadettide meeskoori esituses kõlas riigihümn ja lõpetuseks „Gaudeamus“. Päeva kroonis koosolijate ühine lõuna uues 600-kohalises söögisaalis.

Oma tausta poolest oli Eduard Raska tegelikult kriminoloog ja sellepärast moodustati 1993. aastal tema initsiatiivil SKA juurde kriminaalpreventsiooni nõukogu, kuhu kuulusid Tartu ülikooli õigusteadlased ja erinevate eluvaldkondade esindajad. Vähemalt esimesed istungid toimusid SKA ruumides, hiljem otsustati antud institutsioon viia Justiitsministeeriumi haldusalasse, sest sellega kaasnesid ka Vabariigi Valitsuse nõuandva komisjoni õigused. Vabariigi Valitsuse 10. septembri 1993. a määrus nr 279 „Riikliku Kriminaalpreventsiooni Nõukogu moodustamine“ andis selleks õigusliku aluse.

Töötasin akadeemias kuni 1994. aasta kevadeni ja kuna algusaastatel oli väga palju tööd, siis loomulikult õpingud TÜ aspirantuuris jäid lõpetamata, kuigi kõik vajalikud eksamid olid tehtud ja viimasena tuli ära kaitsta ainult lõputöö. Sellest on natuke kahju, aga reaalne elu teeb alati teatud korrektiivid.

Alates 01.05.1994 läksin tööle Politseiametisse – looma tollase Siseministeeriumi kantsleri Gero Kartau kutsel noorsoopolitsei ja kriminaalpreventsiooni süsteemi, sest alaealiste kuritegevus oli kasvutrendis ja politseiorganisatsioonis antud probleemiga sellel ajal sisuliselt ei tegeletud. Olen õnnelik, et siis välja töötatud põhimõtted kehtivad suures osas tänaseni, ning eriti hea meel on avaliku konkursi käigus välja valitud politseiorganisatsiooni maskoti Lõvipoeg Leo üle, mis on lühendatud Lõvi Leoks. Noorsoopolitsei juhina tegutsesin kuni 1998. aasta sügiseni PA-s ja seejärel suunati mind tööle Põlvasse politseiprefektiks. Sel perioodil valmistus politseiorganisatsioon üle minema nn tulemuspõhisele juhtimisele Rootsi politseiorganisatsiooni eeskujul, sest Siseministeerium ei olnud rahul politseiorganisatsiooni toimimisega tervikuna. Põlva ja Tartu prefektuurid andsid nõusoleku Rootsi mudeli juurutamiseks pilootprojektina. See oli väga huvitav aeg, aga samas ka väga raske periood politseiorganisatsioonis, sest 1998. aasta lõpus olime sunnitud läbi viima politseiametnike esimese reaalse koondamise. Põhjuseks seadusandluse muudatused, mis tõstsid järgmisest aastast politseiametnike palka, aga Vabariigi Valitsus selleks täiendavaid eelarvelisi vahendeid ei eraldanud. Antud asjaolu lõhkus politseiorganisatsioonis kujutluse, et politseiametniku elukutse on kogu eluks. Pilootprojektide peamine tulemus oli arusaam, et olemasolev juhtimissüsteem politseiorganisatsioonis ei ole toimiv, sest politseipeadirektor ei ole võimeline omama otsealluvuses ~30 juhti, millest omakorda tekkis arusaam ainult 4 politseiprefektuuri vajadusest senise 17 asemel. Samas tulemuspõhine juhtimine kui süsteem vajaks tingimata edasiarendamist ja seda on senini edukalt ka tehtud.

2001. aastal toimus politseiorganisatsioonis esimene avalik konkurss Politseikooli direktori ametikohale, millest võttis osa 5 kandidaati. Antud konkurss õnnestus mul võita ja töötasin Politseikooli politseidirektorina 2001–2002, mille jooksul ühtlustasin politseikooli ja SKA Politseikolledži õpetamisega tegelevad struktuurid. Selle alusel toimus 2004. aastal juba sujuvam Politseikooli üleviimine PA alluvusest Sisekaitseakadeemia Politseikolledži koosseisu.

2002. aasta keskel tegi politseipeadirektor Harry Tuul mulle ettepaneku tulla tööle PA personalidirektori ametikohale, läbipaistva tagamõttega vabastada minu ametikoht ühele kõrgele politseiametnikule. Esiialgu keeldusin, aga kui mulle paari päeva pärast helistas siseminister Ain Seppik ise sama ettepanekuga, olin sunnitud selle vastu võtma. Seega 2002–2004 töötasin PA personaliosakonna direktorina ja selle aja jooksul suutsin täiendada politseiorganisatsiooni ergutamise süsteemi politsei aumärkide süsteemi kehtestamisega ja koostöös PA välissuhete osakonna juhi Ulvi Oksaga (hilisem Põllu) mõtlesime välja

politseiametnike autasustamisel vajaliku vastuse: „Teenin Eesti rahvast“, mis kehtib tänaseni. Kõige olulisem reform oli siiski ülemineku ettevalmistamine 17 prefektuurilt 4 prefektuurile, mis toimus ilma suuremate isikkoosseisu kaotusteta ja seda tänu personaliosakonna analüüsi ja personali arvestuse juhi Elina Rikkeni (hilisem Orumaa) panusele. Sel ajal toimus ka Politseiameti Politseikooli õppekava üleviimine kompetentsipõhisele õppele Hollandi politseiorganisatsiooni eeskujul, sest PA ei olnud rahul kadettide praktiliste oskustega politseiteenistusse astumisel. See oli üks esimesi kutseõppeasutusi Eestis, kes läks seda teed, ja loomulikult oli see väga valulik protsess eriti õpetajatele. Seejuures hakkasid politseiorganisatsioon ja õppeasutus jagama vastutust õppetulemuse kvaliteedi eest. Kolmas oluline muudatus oli Politseiameti alluvusest politseikooli liitmine SKA politseikolledžiga 2004. aastal.

PA personaliosakonna politseidirektorina puutusin kokku ka tollase Sisekaitseakadeemia rektori Heiki Looti loodud SKA palgasüsteemiga, mis sätestas halduskolledži töötajatele suuremad palgad kui teiste kolledžite töötajatele. Tema ajal seati SKA-s kogu senine SKA sümboolika põlu alla ning püüti muuta SKA haldusakadeemiaks. Sellest ka palgaerinevused, mis tegelikkuses töötasid vastu Eduard Raska sätestatud sisejulgeoleku valdkonna kõrgkooli põhimõtetele. Õnneks sai hr Lootist riigisekretär ja selle tulemusena vahetus ka rektor. Alguses Peeter Järvelaidi kui rektori kt ja hiljem juba uue rektori Priit Männiku juhtimisel pöördui tagasi Raska sätestatud põhimõtete järgimisele koos sümboolika tagasi toomisega. Kuna enne 2004. aastat vahetus ka politseipeadirektor, siis avaldasin soovi jätkata oma teenistust SKA Politseikolledžis, mis oli mulle rohkem südamelähedane seoses minu pedagoogilise taustaga. Alates 2005. aastast töötasin uuesti SKA-s algul Politseikõrgkooli politseidirektorina ja hiljem Politseikolledži direktori asetäitjana, vastutades õppekavade täitmise ja nende arendamise eest. Meie kolledž oli SKA-s esimene struktuuriüksus, mis muutis oma kõik rakendusliku kõrghariduse õppekavad kompetentsi/väljundipõhisteks õppekavadeks. Politseikolledži eeskujul muutisid juba kõik teised kolledžid oma õppekavad kompetentsi/väljundipõhisteks õppekavadeks. Sellega oli SKA Eestis üks esimesi õppeasutusi, kes muutis oma õppekavad kompetentsi/väljundipõhisteks. Minu initsiatiivil loodi ka SKA aumärkide süsteem pronks-, hõbe- ja kuldristiga ning SKA teenetemärgiga. Seda kasutatakse tänaseni SKA primare tudengite, töötajate ja koostööpartnerite autasustamiseks.

Peale politseipensionile minekut töötasin SKA-s edasi 2010–2019 politseikolledži direktori nõunikuna, juhtides Euroopa Politseikolledži (CEPOL) Eesti kontaktpunkti/üksuse tööd, korraldades alguses ainult meie politseiametnike koolitust CEPOL-i egiidi all välisriikides ja 1-2 CEPOL-i rahvusvahelist koolitust ka Eestis. Hiljem loodud CEPOL-i Eesti võrgustiku kõik liikmed (PPA,KAPO, MTA, Riigiprokuratuur, EKEI, PÄA, SMIT, SiM personaliosakond, Justiitsministeeriumi vanglate osakond, Keskkonnainspeksioon ja loomulikult SKA kolledžid) said nendest koolitustest osa võtta. Antud võrgustiku moodustamisel järgisin SKA asutamisel koostatud põhimõtet erinevate teenistuste tihedast koostööst.

CEPOL-i Eesti võrgustiku idee sain „maha müüa“ CEPOL-i direktorile doktor Ferenc Banfile. Vastavalt CEPOL-i põhimäärusele rahvusvahelistele CEPOL-i koolitustele suunamisel oli otsustav sõnaõigus liikmesriigil, kes on tema esitatud pingereas esimesel kohal, ja seda otsust ei saanud keegi muuta (isegi mitte konkreetse koolituse organisaator). Seda kasutades suunasin mitu aastat CEPOL-i koolitustele piirivalvureid, prokuröre, maksu- ja tolliametnikke ja teiste eriteenistuste esindajaid, paigutades nad pingereas esimesele kohale. Tõin selle näiteks CEPOL-i direktorile ja ta nõustus minuga, et on vaja laiendada CEPOL-i kui EL-i agentuuri volitusi rahvusvaheliste koolituste läbiviimisel. Alates 01.07.2016 uue põhimäärusega CEPOL laiendas oma koolitustegevust kõigile korrakaitsega tegelevatele ametnikele väikese Eesti riigi eeskujul, muutudes „The European Union Agency for Law

Enforcement Training“, säilitades samas enne kasutusel olnud lühendi CEPOL järjepidevusest lähtudes. See põhimäärus kehtib tänaseni.

Pean kõige olulisemaks 2017. aastat, mil Eesti oli Euroopa Liidu eesistuja. Olin siis CEPOL-i halduskogu liige ja 2018. aastal ka CEPOL-i halduskogu juhi, Austria politseiakadeemia rektori Norbert Leitneri asetäitja. Sellel ajal valiti ka CEPOL-ile uus direktor Detlef Shröder ja sain uue kogemuse koos hinnangu andmisega tema esimese poolaasta tööle. Töötamise akadeemias lõpetasin 2019. aasta lõpus natuke enne oma 70. sünnipäeva.

Oma elus olen siiski kõige uhkem oma kahe lapse, tütar Ilona ja poeg Ervini üleskasvatamisele – neist on saanud lihtsalt korralikud inimesed. Mõlemad töötavad juristidena ja Ilona on isegi kaitsnud doktorikraadi Cambridge'i Ülikoolis UK rahvusvahelise õiguse valdkonnas.

Seda ma mõistsin 2009. aastal, kui lapsed tegid meile kingituseks puhkuse Dominikaani Vabariigis, öeldes, et te mõlemad vajate seda. Seoses sundüürniku staatusega olime sunnitud võtma kaks korda pangalaenu ja see oli viimane aasta pangalaenu väljamaksmisel pangale oma viimase elukoha väljamaksmisel Kase tänaval. See viimase pangalaenu (saime ainult 5 aastaks seoses vanusega) aeg oli üpris raske periood meie elus ja puhkusest välismaal võis tollal ainult unistada.

Laste kasvatamises on loomulikult suur osa mu naisel, sest seoses tööga Põlvas ja Paikusel elasime nn visiitabielu, kuna pere jäi Tallinnasse. Oleme koos elanud juba 48 aastat ja loodan, et pereringis saame kahe aasta pärast tähistada meie kuldpulma aastapäeva. Aga meie laste suhtumine oma vanematesse teeb jätkuvalt meie südamed eriliselt soojaks ja sellist suhet sooviks kõigile inimestele.